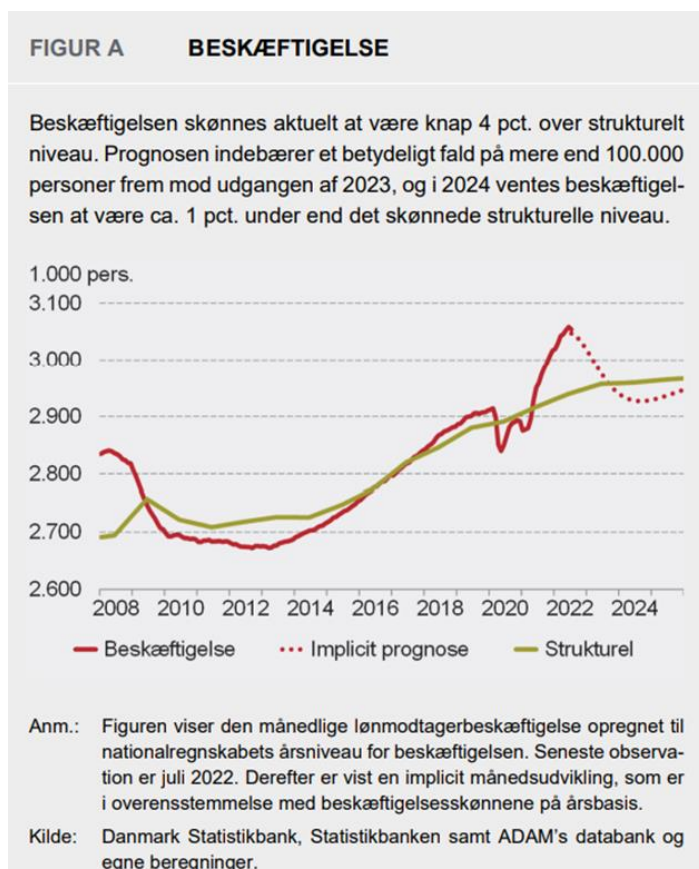

NOTAT

Initiativer for beskæftigelsesområdet hvis beskæftigelsen falder

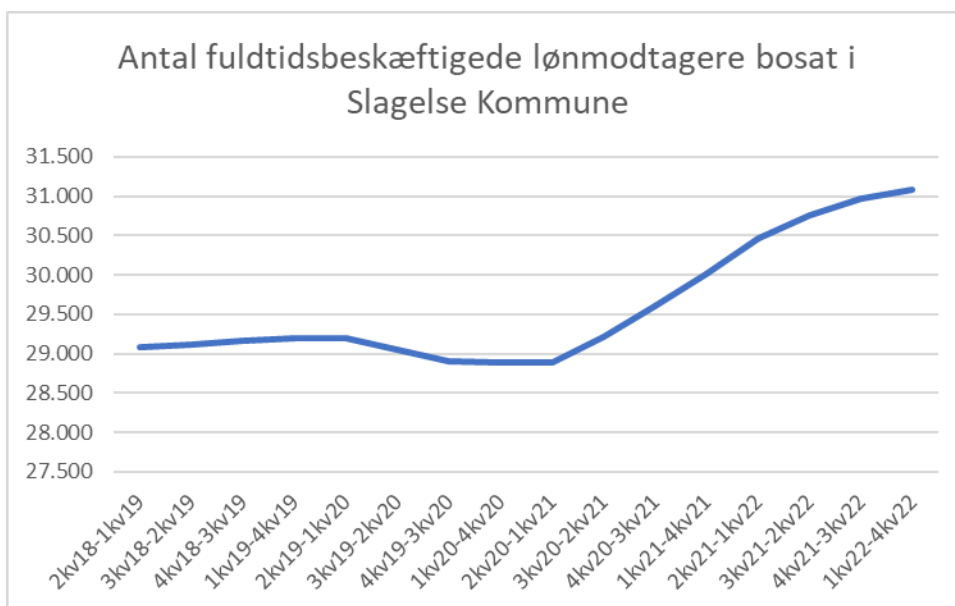
Danmarks Statistiks ledighedsindikator (pr. 10. marts 2023) viser en stigning på 1.000 personer fra januar til februar. Ledighedsindikatoren viser, at der i februar var 82.400 ledige svarende til 2,8 pct. af arbejdsstyrken. Ledigheden har været stigende siden november 2022, og hvis indikatoren holder stik, er ledigheden i februar 2023 tilbage på niveauet for ledigheden i november 2021. Det er fortsat usikkert, om skønnet fra Det Økonomiske Råd i efteråret 2022 om et fald i beskæftigelsen på 100.000 personer og en stigning i ledigheden på 50.000 personer inden udgangen af 2023 vil materialisere sig fuldt ud. Noget tyder alt andet lige på en mindre stigning i ledigheden end det seneste skøn. Næste økonomiske redegørelse forventes udgivet i slutningen af maj, hvorefter vi må forvente et tydeligere skøn i forhold til omfang i indeværende år.

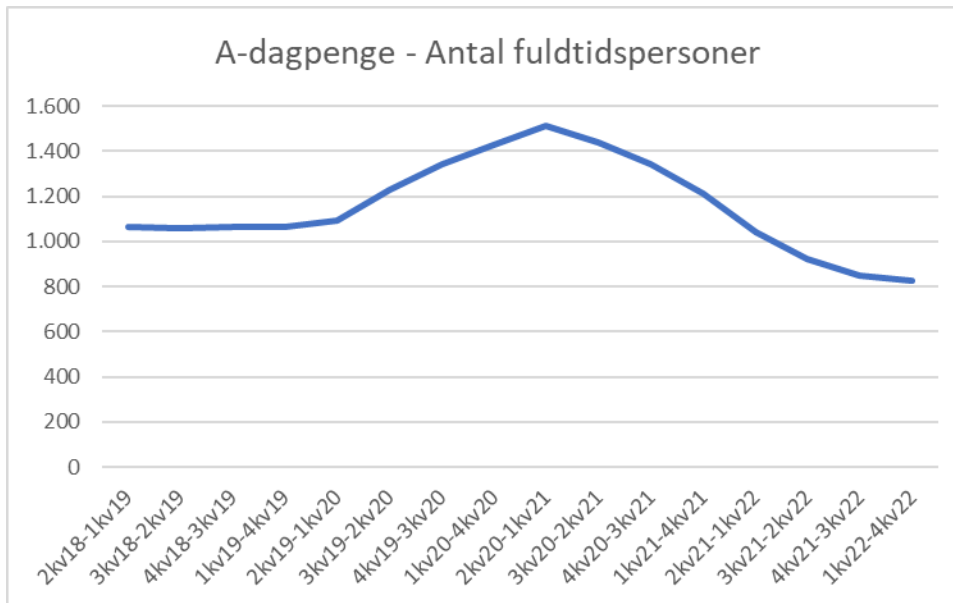
Aktuel status på beskæftigelsen i Slagelse Kommune

Af nedenstående grafer fremgår, at antallet af fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere bosat i Slagelse Kommune har været stigende siden andet kvartal 2020, svarende til perioden efter den første bølge af corona. I samme periode har der været et markant fald i antallet af fuldtidspersoner på A-dagpenge, som er den mest konjunkturfølsomme ledighedsgruppe på arbejdsmarkedsområdet. Fra tredje kvartal 2020 til 1. kvartal 2021 var faldet i antal langtidsledige fuldtidspersoner beskedent, hvorefter faldet har været mere markant.

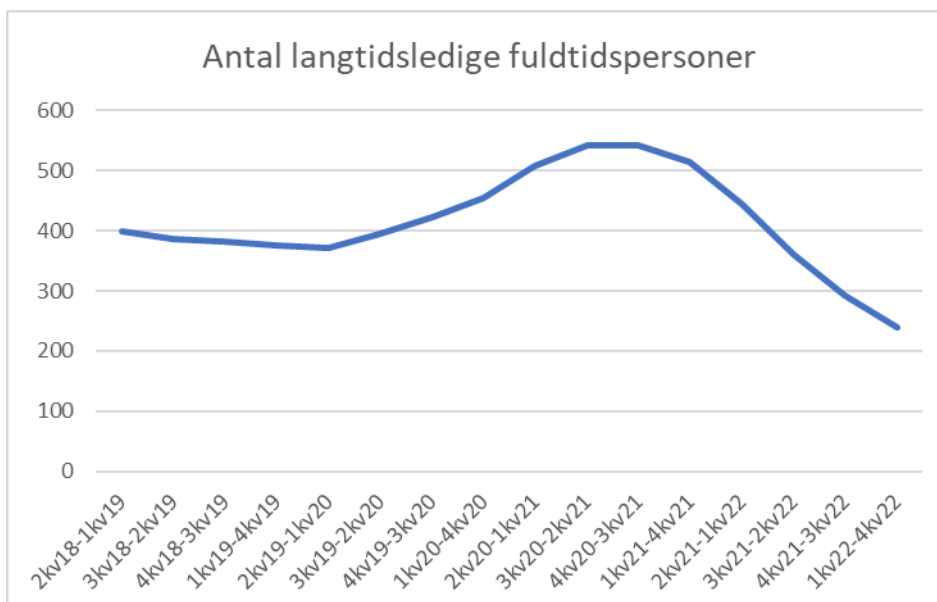
Overordnet er udviklingen på beskæftigelsesområdet i Slagelse fortsat positiv, men i takt med at den danske økonomi tilpasser sig situationen med høj inflation, forventes der fortsat et fald i beskæftigelsen. Vi kan ikke med sikkerhed vide, hvilket fald, vi ser ind i – hverken omfangsmæssigt eller i forhold til brancher. Historisk set ved vi, at ufaglærte og personer på kanten af arbejdsmarkedet er i størst risiko for at miste fodfæstet. Endvidere viser erfaringen fra tidligere kriser, at de ufaglærte jobåbninger ikke vender tilbage i samme omfang, når konjunkturerne vender.

Figur 1: Antal fuldtidsbeskæftigede lønmodtagere bosat i Slagelse Kommune.
(Kilde: CPR-registeret, CVR-registeret og DetailCOR)

Figur 2: A-dagpenge - Antal fuldtidspersoner.
(Kilde: Forsikrede Ledige og Efterlønsmodtageres Udbetalings Register (FLEUR), Registeret for arbejdsmarkedsstatistik (RAM), AMANDA, Plandata)

Figur 3: Antal langtidsledige fuldtidspersoner.
(Kilde: Forsikrede Ledige og Efterlønsmodtageres Udbetalings Register (FLEUR), Registeret for arbejdsmarkedsstatistik (RAM), AMANDA, Arbejdsmarkedsportalen, kommunale sagsbehandlings- og økonomisystemer, AMFORA.)

Fokus på tal og udvikling

I Center for Arbejdsmarked og Integration følges udviklingen i ledigheden tæt via fx Danmarks Statistiks ledighedsindikator og lokalt via vores fagsystem, herunder tendenser ift. brancher (fx byggeri, oplevelseserhverv mv.), uddannelsesniveau mv. Derudover har vi blik for de såkaldte varslingsindikatorer i form af fx arbejdsfordelinger og varsling af større afskedigelser mv. Det giver os et overblik over sammensætningen af ledige med henblik på at vi kan sætte ind med de mest effektive indsatser. Dele af denne udvikling og tendenser medtages i de kvartalsvise nøgletalsorienteringer til Erhvervs-, Beskæftigelses- og Uddannelsesudvalget.

I forhold til udviklingen i beskæftigelsen er det særligt relevant at rette fokus mod de konjunkturfølsomme ydelser, dvs. A-dagpenge, jobparate kontanthjælpsmodtagere, fleksjob og sygedagpenge (sidstnævnte samvarierer omvendt med ledigheden, dvs. antallet af sygedagpengemodtagere falder som regel ved stigende ledighed og omvendt) samt integrationsområdet.

Jobcentrets indsatser for borgere og virksomheder

Jobcentret anvender de indsatser, der er etableret evidens for virker – både når det går op og når det går ned. Det betyder, at det er de borgerindsatser, vi anvender i dag, der alt efter behov vil skrues op og ned for, når beskæftigelsen falder. Af figur 4 fremgår de indsatser, der bruges i forhold til jobparate, sygedagpenge og borgere med andre problemer end ledighed.

Jobparate	Sygedagpenge	Borgere med andre problemer end ledighed
<ul style="list-style-type: none"> • Tidlige og hyppige samtaler (motiverende, coachende og jobrettede) • Virksomhedsrettede indsatser, særligt i det private • Vikarordninger (for nogle) • Ordinær uddannelse (for nogle) 	<ul style="list-style-type: none"> • Tidlig indsats • Arbejdspladsbaseret indsats (inddragelse og tilpasning af arbejdsforhold samt delvis raskmelding) • Sygemeldtes egen motivation (vurdering af egen formåen samt egen motivation for tilbagevenden) • Tværfaglige indsatser og samarbejde (særligt med involvering af arbejdsgiver, samt kontakt mellem sygemeldte og arbejdsgiver) 	<ul style="list-style-type: none"> • Virksomhedsrettet jobmatch • Virksomhedskontaktperson (mentor) • Lønnede timer • Tværfaglige indsatser parallelt, (place first, then train), IPS • Aktivitet frem for passivitet • Aktiv jobsøgning - via virksomhedspraktik eller jobbaser

Figur 4: Indsatser for de forskellige borgergrupper
(Kilde: Center for Arbejdsmarked og Integration)

Ud over det borgerrettede fokus, har jobcentret et virksomhedsrettet perspektiv, hvor vi udvikler og optimerer vores virksomhedsservice for at kunne understøtte virksomhedernes behov for arbejdskraft nu og i fremtiden fx ved at:

- Udfylde de huller der kommer, når beskæftigelsen flytter sig og dermed sikre de lokale virksomheder den nødvendige arbejdskraft.
- Flytte ledige hen hvor der er job fx via brancheskift.
- Medvirke til at sikre de mindre virksomheder får "en bid af kagen" bl.a. ved jobskabelse.
- Få de fagligt kvalificerede hurtigt videre i nyt job ved at fokusere på jobformidling.
- Arbejde med Et trin op-strategien, hvor jobcentret understøtter den nødvendige arbejdskraft til virksomhederne gennem et strategisk samarbejde mellem virksomheder og kommunen i en tæt relation og dialog med de lokale og regionale uddannelsesinstitutioner.
- Fokusere på opkvalificering i form af bl.a. uddannelsesløft, korte uddannelser og uddannelsesløft.

Mulighederne for at skrue op og ned for indsatserne, når beskæftigelsen falder, er forbundet med en række udfordringer alt efter, hvor ledigheden stiger. I det følgende afsnit præsenterer vi nogle af de udfordringer, vi kan stå overfor, herunder hvad jobcentrets rolle i den aktuelle situation bliver.

Udfordringer når ledigheden stiger

Med en faldende beskæftigelse følger en række udfordringer, som jobcentret skal forholde sig til:

- **Økonomisk pressede virksomheder:** Virksomhedernes muligheder for at tage borgere i virksomhedspraktik, tilbyde lønnede timer o. lign. vil reduceres som følge af stigende efterspørgsel efter deres varer og tjenesteydelser. Dermed kommer et af de vigtigste værktøjer i beskæftigelsesindsatsen under pres. Her vil jobcentrets virksomhedsrettede perspektiv og særligt det tætte samarbejde, der er etableret med en række virksomheder hen over en lang årrække være en styrke. Med veletablerede samarbejdsrelationer har jobcentret og virksomhederne et stabilt fundament at arbejde på, når konjunkturerne vender. Samtidig er der blik for, at hvor nogle virksomheder vil opleve nedgang, vil andre opleve fremgang. Her bliver det jobcentrets opgave at formidle og opkvalificere ledige borgere hen mod nuværende og fremtidige jobåbninger.
- **Flere langtidsledige:** Flere ledige medfører en stigning i gruppen af langtidsledige og borgere i risiko for at blive langtidsledige. Indsatsen for denne målgruppe vil blive baseret på indsatser, der er evidens for virker. Det omfatter bl.a.:
 - Virksomhedspraktik, som vi har en viden om virker både på kort sigt og på længere sigt, som følge af del opkvalificeringseffekten forbundet hermed og det at den enkelte borger over en periode har en højere grad af arbejdsmarkedstilknytning og færre passivperioder,
 - Løntilskud, som isoleret set er det værktøj, der har den højeste effekt i beskæftigelsesindsatsen, ikke mindst fordi løntilskud også indebærer en (reduceret) betalingsvillighed hos arbejdsgiver. Vi har i den sammenhæng blik for, at løntilskud er særligt effektivt for borgere med lavt uddannelsesniveau. Ligeledes er der en indikation for, at løntilskud er særligt effektivt for enlige forsørgere
 - Kurser, korte opkvalificeringsforløb og ordinære uddannelsesløft, der med den rette sammensætning virker på både kort og lang sigt.

Endelig er der evidens for, at intensiverede samtaleforløb både kan forebygge og afhjælpe langtidsledighed. Med beskæftigelsesreformen blev det indført, at jobcenteret skal tilbyde ledige en særlig intensiv og individuelt tilrettelagt indsats og jobsøgningsstøtte i den sidste del af dagpengeperioden. I Slagelse har vi udmøntet dette som hyppige samtaler og tilknytning af en personlig jobformidler, som kan hjælpe med at bygge broen mod virksomhederne i form af virksomhedspraktik, løntilskud, vikarjob, småjob mv. Generelt har vi implementeret hyppige, dvs. månedlige samtaler med alle forsikrede ledige, uanset ledighedslængde. Det vil være et højt prioriteret fokus at fastholde hyppige samtaler ved stigende ledighed, så længe det overhovedet er muligt inden for de givne ressourcer.

- **Sværere vilkår for seniorerne:** Selvom antallet af seniorer på arbejdsmarkedet er steget markant over de seneste år, er der fortsat en øget risiko for at blive langtidsledig som ledig senior over 60 år. Det gør sig også gældende under de nuværende gunstige konjunkturer. I oktober sidste år var 23 procent af de ledige 60-64-årige således ramt af langtidsledighed. Til sammenligning gjaldt det for 16 procent af alle ledige. Når konjunkturerne vender, viser historien, at ledige seniorer som gruppe sandsynligvis vil komme længere væk fra arbejdsmarkedet.

Ift. seniorerne vil jobcentrets rolle særligt være en håndholdt indsats ud mod arbejdsgiverne og en dialog om de gode argumenter for at arbejdsgiverne satser mere på seniorerne på arbejdsmarkedet. Det gælder både fastholdelse og rekruttering og hermed også de muligheder og vilkår, som seniorerne efterspørger for at blive længere tid på arbejdsmarkedet. Ligeledes ligger der et motivationsarbejde ift. den enkelte ledige senior om at brede søgefeltet ud og tænke sine kompetencer bredere ind og at gøre sig relevant ift. en bredere vifte af stillinger end den eller de stillinger, man tidligere har varetaget. Det er ikke en simpel opgave for jobcentret, idet det ofte kalder på en håndholdt indsats både i relation til virksomhederne og den enkelte ledige.

- **Kontanthjælpsmodtagere i en usikker position:** Gennem de senere år er beskæftigelsen steget måned efter måned, og det har skabt plads til, at flere kontanthjælpsmodtagere er kommet i arbejde. Fra september 2021 til august 2022 var der i gennemsnit ca. 2.300 personer, der hver måned overgik fra kontanthjælp til beskæftigelse. Blandt dem fandt knap ca. 220 et job i et vikarbureau svarende til hver knap hver tiende. Derudover fandt ca. 120 personer - svarende til ca. hver tyvende - om måneden beskæftigelse inden for restaurationsbranchen, og omtrent ligeså mange fik job i rengøringsbranchen. (Kilde: <https://www.ae.dk/analyse/2023-03-kontanthjaelpsmodtagere-kommer-oftest-i-job-i-vikarbureauer>)

Kontanthjælpsmodtagerne har i en vis udstrækning fundet vej til de konjunkturfølsomme brancher. Det betyder også, at mange af de kontanthjælpsmodtagere, som har fundet beskæftigelse, risikerer at miste jobbet, når konjunkturerne på arbejdsmarkedet vender. Vi ved imidlertid af erfaring fra finanskrisen, at det øger chancen for at være i beskæftigelse permanent, hvis man først har haft foden inden for på arbejdsmarkedet. Vi ved også, at mange af kontanthjælpsmodtagerne har en kort uddannelsesbaggrund.

Derfor vil jobcentret have blik for at bruge tiden med lavere efterspørgsel på arbejdskraft til at opkvalificere nogle af de kontanthjælpsmodtagere, herunder mod de kommunale velfærdsområder. Mange kan have barrierer ift. at deltage i uddannelse, men realkompetenceafklaring, voksenlærlingeordningen og snusepraktikker kan indbygges i et

reelt uddannelsesløft og være medvirkende til at reducere forbeholdene og skabe motivation hos den enkelte og vil derfor indgå i jobcentrets strategi over for målgruppen.

- **Lavtlønnede og ufaglærte er oftere ledige i forbindelse med jobskifte:** Et jobskifte kan have mange forskellige årsager. Nogle skifter job for at søge nye udfordringer, og andre skifter job, fordi de af den ene eller anden grund ikke kan blive i det job, de hidtil har haft. En analyse fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd viser, at lavtlønnede oftere end højtlønnede skifter job og at det også oftere forbundet med ledighed, end når højtlønnede skifter job. Når ufaglærte og lavtlønnede langt oftere er ledige mellem to job, tyder det på, at de befinder sig på et arbejdsmarked med mere usikre ansættelsesforhold end f.eks. akademikere. Både ufaglærte og lavtlønnede er også overrepræsenterede blandt atypisk ansatte som f.eks. deltidsansatte og midlertidigt ansatte, hvilket igen peger på, at de har et arbejdsliv på mere usikre vilkår. (Kilde: <https://www.ae.dk/analyse/2023-02-lavtloennede-og-ufaglaerte-er-oftere-ledige-i-forbindelse-med-jobskifte>)

Intensiverede samtaleforløb, muligheder for uddannelsesløft og voksenlærlingeordningen, virksomhedspraktik og løntilskud, vil være blandt den redskabskuffe, der vil blive bragt i anvendelse over for målgruppen. Brugen af offentlige løntilskud særligt over mod de kommunale velfærdsområder, der mangler arbejdskraft, vil være oplagt at bringe i anvendelse og revitalisere. Her er der behov for, at Slagelse Kommune som arbejdsgiver breder armene ud og byder de ledige velkommen i relevante løntilskudsforløb, der opkvalificerer og afklarer de personlige og faglige kompetencer på mangelområderne med henblik på at afsøge mulighederne for ordinær ansættelse.

Det økonomiske råderum

Afhængig af situationen og hvilke målgrupper der rammes af stigende ledighed, vil en konjunkturændring kalde på en justering og tilpasning af ressourcerne inden for jobcentrets eksisterende ramme. Her er der et vist manøvrerum for tilpasning. En signifikant stigning i ledigheden vil sætte det samlede område under pres, idet det alt andet lige er begrænset, hvor mange parametre jobcentret har mulighed for at justere på. Mulighedsrummet kobler sig til de nuværende ressourcer og de økonomiske scenarier, vi konkret ser ind i, som kort skitseres nedenfor.

Slagelses enhedsomkostninger pr. fuldtidsperson på offentlig forsørgelse er lave og ligger 17% under et benchmark blandt 20 kommuner (Mploy 2020). Det betyder, at området drives for få midler og dermed alt andet lige har et mere skrøbeligt udgangspunkt for store stigninger i ledigheden. Ift. ressourcesituationen ser vi yderligere ind i tre elementer, der præsenterer sig som en udfordring ift. den fremtidige udvikling af indsats og resultater:

- Udmøntning af Første delaftale (Arnepensionen): Byrådet godkendte den 27. februar 2023, administrationens anbefaling til fordeling af finansiering af Første delaftale mellem Ungeområdet med tre mio. kr. og Jobcentret med 1,8 mio. kr. Borgerne forventes berørt i mindre grad, men med den konsekvens, at op mod 100 borgere ikke umiddelbart vil modtage en aktiv indsats. Derudover vil det blive betydeligt vanskeligere at bremse udviklingen mod førtidspension.
- Udmøntning af Anden delaftale (Arnepensionen): I forhold til Anden delaftale forventes denne at blive udmøntet i to lovforslag. Første lovforslag indeholder bl.a. forslag om mere målrettede tilbud, udvidet mulighed for samtaler over video eller telefon samt forenklinger

af administrative krav. Det forventes pt., at lovforslaget træder i kraft 22. marts 2023. Den forventede økonomiske konsekvens i 2023 for voksenområdet vil være ca. 3,6 mio. kr. Fra 2024 vil konsekvensen være ca. 10,3 mio., hvoraf minimum 90 % forventes at tilfalde voksenområdet.

- I forbindelse med budgetforliget for 2023-2026 blev jobcentret pålagt flere besparelser; a) 1 mio. kr. på den aktive indsats i 2023, b) 1,5 mio. kr., i 2023 stigende til 3 mio. kr. i 2024 på økonomiudvalgets ramme samt c) at finde hovedparten af 3 mio. kr. på egen ramme til en indsats med fokus på transportbranchen.

Besparelser på beskæftigelsesområdet – særligt når området er drevet for komparativt få midler – har således en indbygget risiko for at bremse den positive resultatudvikling og påvirke kommunens velfærdsøkonomiske råderum. Hvis antallet af borgere på offentlig ydelse stiger eller varigheden på ydelsen stiger, kan en besparelse på området indebære en netto reduktion af kommunens økonomiske råderum.

Alt afhængig af den konkrete ledighedsudvikling kan det ikke udelukkes, at administrationen ser et behov for at rejse en business case over for fagudvalg og økonomiudvalget for at holde hånden under resultaterne og den minimumsindsats, som de ledige har ret og pligt til at modtage.

Potentialet ved at investere i beskæftigelsesområdet kan illustreres ved sygedagpengeområdet, hvor Slagelse Kommune bl.a. som følge af byrådets investering på området har landets tredje bedste resultater, når der tages højde for kommunernes forskellige rammevilkår. Forskellen mellem Slagelses faktiske ydelsesomfang og forventede ydelsesomfang er senest opgjort til 170 fuldtidspersoner, svarende til en årlig nettokommunal mindredgift på i alt 24,6 mio. kr.